

PERIÒDICH DESENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any I

Barcelona 30 de Novembre de 1880

Núm. 15

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 10, 20 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY		SEMESTRE		
Espanya y Portugal	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts	
Païssos de l' Unió Postal	76 »	40 »	»	»		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 » »	3 50 » »
No 's servirà cap suscripció que no 's pagui per endavant					EDITOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIO, 28 BARCELONA	Y en los altres païssos, los preus d' Espanya y además lo franqueig		

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per R. = NOSTRES GRABATS, per Eduart Tamaro. = LA TOMBA DE 'N FORTUNY, per Enrich Serra. = PE 'L MAIG (poesia), per Joseph Serra y Capdellacreu. = EL CAPELLÀ MORO DE LA LLONJA, per Pere d' Alcántara Penya. = DESPEDIDA Á LA VERGE MARÍA (poesia), per C. Barallat y Falguera. = TEATRES, per F. M. = NOVAS. = LLIBRES REBUTS.

GRABATS. — Catalans ilustres. MARIAN FORTUNY. = L' APOTECARI. Composició de Llovera; grabat per Moracho. = LOS DOMADORS DE SEPS. Quadro de Fortuny.

CATALANS ILUSTRES

MARIAN FORTUNY

CRÓNICA GENERAL

L' esperit batallador de nostres periodistas sembla qu' ha entrat en son periodo de defervescencia; ja era hora de que aixís succehis pera honor de la premsa, després del espectacle gens edificant que per espay de molts dias, han volgut donar á sos lectors, los sacerdots del periodisme. Realment la cosa habia degenerat d' una manera deplorable; la polémica formal y mesurada habia deixat son lloch á la disputa més apassionada y violenta, y en lloch d' arguments y rahons sólidas ab que confondre al adversari, sols se acudia al insult y al vituperi pera desacreditarlo, més que pera combatrel. La politica, pedra d' escándol, en aquestas ocasions, no ha sigut en la present motora de la disbauxa; aquest honor pertany per enter al catalanisme. Lo Congrès Catalanista fou acremet defensat y combatut per amichs y adversaris, fet evident que revela per si sol la importancia que podia revestir.

Mes l' animositat desplegada ab motiu d' aquestas bregas per los representants de l' opinió pública nos mou á pensar molt sériament si las qüestions catalanistas han arribat á interessar ab la intensitat necessaria lo cor de nostre poble, com ja desde temps constituheix nostre desideratum. Hi ha qui

diu, y nosaltres hi estém conformes, que 'l catalanisme no ha de lligar la seva sort á la de cap partit polítich; mes d' aixó á excluhir lo catalanisme de la vida pública hi ha una diferencia incomensurable; nosaltres estém en la convicció, y volém expressarla, valga per lo que valga, que ja ha arribat la hora de procurar perque las nostras ideas dominen en nostras corporacions municipals y provincials, é influheixen, per lo que demana sa importancia en los cossos de més entitat de la nació.

L' Ateneo Barcelonés, corporació que molt sovint mereix nostras alabansas pels actes importants que ve celebrant ab molt lloable freqüencia, mereix avuy per avuy nostras censuras que fem públicas en nostras columnas ab tot lo dolor que pot suposarse en nosaltres qu' haviam format gran concepte del patriotisme dels individus que la componian. La secció de Literatura del Ateneo, aprobá per majoria una proposició del senyor Pella y altres senyors socis demanant que s' autorisés l' us de la llengua catalana pera las discussions de dita secció; segons un article del Reglament, aquest acort debia sancionarse per la Junta Directiva del Ateneo; aquesta 's reuní y acordá no autorisar la proposició aprobada per la secció de Literatura. Ignorém los motius qu' informaren tal determinació, més sian los que 's vulgan no 'ls considerém suficients pera abonar lo poch amor qu' á nostra llengua demostrá en aquesta ocasió la Directiva del Ateneo, y tant més quan en aquest assumpto 's limitava á autorisar la voluntat de la gran majoria dels socis de la secció. Volém creure qu' aquest resultat sols degué obtenirse després d' una empenyada discussió, puig suposém qu' en aquesta ocasió lo senyor Angelon, President del Ateneo, y catalanista de temps, y lo senyor Sol y Ortega que 's te una fama ben guanyada com á orador y

polemista, y que s'ha declarat catalanista públicament, farien la merescuda defensa del catalanisme, apoyant ab calor la simpática determinació de la secció de Literatura.

* *

També hem de parlar de la comissió encarregada de portar a efecte l'erecció d'un monument dedicat a la memoria del diputat català Pau Clarís, segons acort prè de la darrera de las sessions celebradas per lo Congrès Catalanista. Aquesta comissió acaba de lograr lo concurs de escultors tan distingits com los senyors Nobas y Flotats y Puigener y dels mestres d'obras senyors Bruguera y Pellicer; lo primer de dits senyors s'oferi gratuitamente, com tots los demás, a modelar la estatua del insigne patriota, los senyors Flotats y Puigener a fer dos baixos relleus en lo sócal, del qual ne feu ofrena lo senyor Pellicer, y 'l senyor Bruguera a fer lo plan general del monument en qüestió.

Dita Comissió creu que pel Juny del any vinent podrà fer la inauguració de la estatua, y encara qu' en aquest punt, pensém que peca un xich d'optimista, molt celebrariám que sos esforços se vejessen coronats del major éxit. Si aixís ho fes donaria una merescuda lliçó al Exm. Ajuntament d' aquesta capital, qu' ab tant temps com te projectat alsar en la plassa de Tetuan un monument que simbolise la gloria d'Espanya en la guerra d' Africa de 1860, no ha fet lo més mínim pera que 's comprengües que tenia desitjos de realisar lo projectat. ¿De qué serveixen en aquets cassos los concursos si l'artista que te la sort de veurer coronat son projecte no l'ha de veurer realisat? Nosaltres creyém que aixó es una solemne enganyifa perque lo mérit del artista no 's paga ab lo premi, moltes vegadas miserable, que se l'hi adjudica, sino qu' aquest consisteix més qu' en altres cosas en la gloria de veurer realisada sa concepció, la qual l'hi ha de donar un renom merescut entre sos contemporanis y l'hi ha de guanyar pera després de la seva mort, una envejada memoria entre sos compatricis.

La comissió aludida sembla qu' ha determinat alsar lo monument en la plassa del Born, atenant als recorts històrichs que la matxixa desperta; nosaltres creyém més convenient pera l' objecte la plassa nova de Junqueras, formada per la confluencia dels carrers de Fontanella, Ronda, Clarís, Lauria, Ausias-March, Trafalgar y Bilbao, puig que son perimetro es perfectament regular, y daria al monument condicions de visualitat que tal volta no 's reuneixen en cap més plassa. Siga com se vulga, aixeques lo monument en una plassa ó en altre, l'important es que 's realise una idea tan apreciable, y si tal porte a cap, la Comissió encarregada, s'haurá fet acreedora de totas nostras simpatias.

* *

Á fi de contrarestar en lo possible l'agitació librecambista, que fa algun temps ve fomentantse en Madrid, la Societat Económica Barcelonesa d' Amichs del País 's reuni en sessió extraordinaria, prenent un acort que segurament será acullit de la manera més favorable entre tots los elements de producció de Catalunya. Per consecucencia d' una proposició presentada anteriorment per lo senyor Urgellés de Tovar, s'habia nombrat una Comissió que dictaminés sobre la mateixa, la qual ho feu de la manera més recomanable per dita proposició. En sa consecucencia s'invitará a la Exma. Diputació Provincial, Exm. Ajuntament, Junta Provincial d' Agricultura, Industria y Comers, Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro, Institut del Foment de la Producció Nacional, Foment de la Producció Espanyola, Ateneo Barcelonés, Ateneo Libre, Junta de Propietaris y Associació de las classes productoras, pera que cada una de ditas corporacions nombre dos delegats pera acordar lo més convenient en favor de la producció espanyola.

La Económica ha nombrat ja sos delegats; aquests son don Joaquim M. de Paz, senador per las Económicas de as regions de Barcelona, y don Agustí Urgellés de Tovar, expresident de la Societat.

Ara sols falta que las corporacions invitadas, corresponguen favorablement als desitjos de la Económica, com estém segurs de que succehirá, y 's fassi alguna cosa de profit en favor dels amenassats interessos de nostra producció. La qüestió es de pur patriotisme y per aquest motiu estém segurs de que la idea no ha de trobar lo més petit adversari.

* *

Sembla que l'Ajuntament ha rebut ja l'últim quadro que debia pintar nostre país lo senyor Mas y Fontdevila, per efecte de la pensió que cobrava de nostra Corporació municipal; esperém veurela exposada en públich ja que 'l senyor Mas, es un dels joves artistas que més esperansas nos ha fet concebir. Com es de costum en aquestos cassos, nostre Ajuntament pera cerciorarse

del mérit de l'obra, acordá invitar a la Academia de Bellas Arts, pera que donés son dictámen respecte de ella, dictámen que per las noticias que de l'obra tenim creyém qu' ha de serli molt favorable.

* *

L' invasió filoxérica no s'atura per desgracia en la provincia de Girona; hem vist cartas d' alguns propietaris del Ampurdá que nos ho confirman de la manera més complerta; y lo que hi ha més de sensible en aquesta qüestió, es que fins ara tots los remeys recomenats pera destruhir plaga tant terrible, resultan completament ineficassos. Si realment ha arribat l' hora de la destrucció de las ricas vinyas del Ampurdá, lo porvenir qu' espera a tota la comarca, tan rica fins avuy, no pot ser més desconsolador, puig que las condicions especials de son terreno, dificilment han de permetrer la substitució del cultiu.

La Diputació de Girona ab aquest motiu, no pert moment, pera oposarse en lo que sia possible a la propagació del terrible insecte: últimament ha acordat establir duas plantacions de cepes americans resistentes a la filoxera, en algun dels pobles de la part baixa dels partits judicials de Girona y Santa Coloma de Farnés, una en cada partit; ab aquest motiu invita als propietaris de terrenos apropiats pera tal objecte que indiquen las condicions ab que están disposats a cedirlos.

Tant de bo que resultessen fecundos en nostre país los ensaigs anti-filoxerichs, que fins are han resultat estérils en la república vehina; més desgraciadament no tenim grans motius pera confiarho de tal modo.—R.

NOSTRES GRABATS

FORTUNY

Escayentse en aquests dias l'aniversari de la mort d' en Mariá Fortuny en 1874, LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA en lo primer any de sa publicació, ha volgut commemorarlo posant en la primera plana d' aquest número son retrato.

Fortuny, altre de las glorias catalanas eclipsada quant despuntaban sos primers arrebolos, ha deixat memoria universal de son nom, y judicant per sos imitadors, pot dirse que ha format escola pictòrica. Present apareix encare lo recort de l' éxit obtingut en Paris ab son quadro *La Vicaria*, tela que recordant lo pincell de Goya fou celebrada per las qualitats especials que anunciaba y que foren sempre particular distintiu de son jove autor per qui lo celebrat Messonier volgué tenir l'honra d' esser retratat.

Originalitat de composició y estil, vigor y decissió en lo colorit, facilitat y extrema destresa en l'execució, omittint moltes vegadas lo pincell pera produhir determinats efectes, segons han vist presencials testimonis; tals son las qualitats que sens perjudici dels més distinguts judicis académichs, han donat vida y senyalada estima a las composicions de nostre compatrici que nascut en Reus, morí prematurament en Roma, ab grandíssim condol dels artistas sos compatricis y dels demás que 's trobaban en la Ciutat Eterna. Sapigut es, que son enterro fou una explosió extraordinaria de obsequiosas manifestacions d' admiració al plorat artista.

L' APOTECARI

Un dels tipos més estudiat y característich, sempre fácil d' apreciar per esser generalment sedentari essent pocas las essencials variacions que ha experimentat; es lo del apotecari que pren a pit sa profesió, que s' ocupa ab entusiasme de la mateixa y que emulant al metje s' interesa per los malalts sos parroquians; no impedit aixó que en moltes horas vagativas, parlém de las vilas principalment, y sens particularisar res, s' ocupe també de sos vehins y coneixensas, de la política, tregue a colació los temps antichs y sens mal fi caygue en la murmuració, conversas totas que comensadas generalment en la botiga, acaban en confiansa en la esquifida rebotiga. Es precís reconeixer que l' apotecari no surt generalment de sos dominis, sino que aquests son lo punt de reunió de sos amichs y contertulis.

En efecte, generalment la rebotiga ab sa taula de noguera ab bayeta verda y la llumanera de quatre blens encesa, tenint aprop lo brasser, del que l' apotecari no deixa la paleta com a més caracterissat dels contertulis, es lo centre privilegiat d' aquella reunió árbitre y senyora en sa pensa, pera judicar tot lo que de públich y privat ocorre y especialment los interessos de campanar.

Fora d' ella lo temple privilegiat, lo punt que té captivat lo cor del bon apotecari, es la botiga ahont los pots arrestellats com en parada ab sos retols grechs ó llatins, la capelleta en lo centre dels prestatges alts del mitj, y devall lo que 's diu l' ull del apotecari ó sia l' armariet dels tòxichs ó verins; tot es imponent y armonissa ab lo gran taulell ab barana de pilastretas de fus-

ta, las grans balansas de llautó ab sa pilastra y lo morter de cristall ó marbre pera alguns preparats. Deixada ja desde alguns temps la llumanera, un quinqué d' oli de gran metxa y bombeta esmerillada ab floretas ó estrelletas brillaba com las balansas sobre lo taulell y aclaria tota la botiga.

Si bé aquest luxu que completan alguns sofanets de boga de l' entorn y las cortinas de seda verda ó morada de las vidrieras es alagador y encanta a primer cop d' ull, aixó no escluheix que la pols haji posat com una veladura y a vegadas algunas trenyinas en los prestatges dels pots, que la gata haji fet cria en algun prestatge y que no sia pas massa net de greix lo morter de bronce regularment detrás del pany de la porta y a vegadas alguna ex-campana que brandá molts anys en alguna iglesia com encara 'n corren mostrats.

Aquesta botiga y no las arregladas més endavant ab los indispensables bustes d' Hipócrates y de Galeno, després ab atributs de la Farmacia, ab grans gerros de formas clássicas, ó ab aparatos de cristall de sorprenent efecte y últimament ab decoracions egipcicas, oriental, etc.; es la que ha volgut representar lo distingit artista don Joseph Llovera, calificat conceixedor del assumpto que tractaba, per lo que apareix revestit de tota aquella veritat que encanta y fa agradable lo conjunt.

La consulta respecte al foch surtit a la criatura quals pares avans que tot van a parlarne a l' apotecari, es també típica y ben trobada, y opiném com l' autor del dibuix, que sens concretarnos a determinadas localitats pot admetrers sens dificultat com a general lo tipo que presenta de l' antiga botiga d' un apotecari.

LOS DOMADORS DE SERPS

Aquest original quadro de 'n Mariá Fortuny en que 's complagué com en molts altres en pintar costums africanas, fou adquirit per la mariscala Mach-Mahon.

Son assumpto representa la manera com los jutglars ó *Pryllis* berberichs procuran habituar a las serps que cautivan, a que executen alguns moviments acompanyats al só de la música alsantne drete la major part de son cos. Sapiguda es la influencia de la música pera reprimir los instints de molts animals, logrant certa subjeció dels mateixos; y aquesta propensió s' ha observat que te particular influxu en las serps, per lo qual l' utilisan los citats jutglars berberichs pera sos jochs de forsa y destresa al ayre libre.

Pera amansir la serp, procuran aquells embotar sas facultats agresivas fentli tragá viu un conill. En aquestos moments la serp es vigilada de prop pel zancut Marabú, que a la més petita senyal que done la serp de resistència a engullirse lo conill ó d' obehir a son avol instint, la pren per medi de son bech ab estranya forsa. L' un dels jutglars excita la serp per medi d' una canya y l' altre te preparada una bandurria pera puntejarla una vegada ensopit l' cfidi, y llavors tocant dolament algunas notas conseqüeixen que 's mantengue drete, balansejantse a son compás que es alló en que segons he dit consisteix lo joch ó fascinació.

EDUART TÁMARO.

LA TOMBA DE 'N FORTUNY

FANTASIA

*Sol chi non lascia credittá d' affetti
Poca gioia ha dell' urna;...
(Dei sepolcristi.)*

FÓSOLO

Damunt d' una planuria que s' aixeca en forma de petit turó entre un bosch d' creus y de sepulturas 's troba un monument d' modesta apariencia. Una columna de marbre jaspejat de foscos colors sosté 'l busto en bronzo del malaguanyat artista, rodejada d' algunas coronas de semprevivas, penyoras del dolor y dels bons recorts que per ell senten sa familia y sos amichs. Una pobra llosa tanca l' espay ahont reposan sas despullas; la casualitat volgué que eixas fossen enterradas en un dels punts més elevats de *Campo Varano* (cementiri de Roma), en lo que a la imaginació del poeta se li presenta aquell esperit que fugit del cos que l' enclohia te encara gran plaher en contemplar d' allí dalt sa ay-mada Roma, la pitonisa de sos somnis.

Los tendres brins que sobre seu floreixen s' gronxan tremolosos al bes de las auras del mati, que son tal volta los fidels missatjers dels misteris d' ultra tomba que ab armoniosos cántichs venen a escamparlos ab una música incomprendible per nosaltres.

La gentil rosa que ab son major esplendor ofereix la més dolsa essencia de son cálzer a las papallonas que al pasar s' hi aturan enamoradas a besarla y que lluheix entre son fullatge richs brillants, joyosa ofrena que li presentá l' aurora, será demá desfullat sens pietat per las furias de la tempesta ó morirá assedegada baix la cremor del mateix sol que li doná la vida. Lo mon es fet aixís, lley suprema y fatal, diu Gauthier, la flor viu una hora y 'l

xipré, símbol de la humana misèria, del dolor y de la mort, viu per temps y temps llarguíssim. Com la rosa, Fortuny fou en lo jardí del art la flor més esbelta, la de més tendres colors, la de més aromas, y morí... pero morí quan ab sa bellesa habia encisat 'l mon enter.

Si 'ls morts poguessen sentir quántas voltas hauria sentit l' plany etern que per ell llensa sa pàtria? Y quan la marinada refresca la llosa que 'l tanca quántas voltas hauria recullit 'l gran sospir qu' ella li envia reclamantlo com á fill ja que no es seva la terra en que reposa? ¡Pobre Fortuny! Morir ab la major grandesa y ser enterrat en terra estranya. Aixís 'l brau guerrer que lluyta per la gloria de sa pàtria cau lluny d' ella en mitj de la victoria, en lo moment que més falaguera se li presentaba la esperansa de portarli los conquestats llo-rers, mal fos com lo soldat de Maraton que hagués de morir al bell punt d' arribarhi.

Ell ab sa paleta creá tot un mon; lo més senzill toch de son pinzell mágich fou 'l *Fiat lux* á geroglífichs indescifrables de borrons y ab los que produhí ab una valentia sens igual las més atrevidas concepcions que encara que la crítica las acusi de faltadas de pensament fixo, no pot fer més que admirarlas enlluernada per la brillantor de son colorit y no pot fer més que aplaudirlas encantada per la correcció de son dibuix. Verdader innovador, doná un impuls considerable al art modern en quals obras alguns crítichs (?) no hi saben veurer res, mentres que 'l geni demostra en ellas poderosas manifestacions d' una bellesa la més ingénua y més original.

* *

Lo 21 de Novembre de 1874 clogué per sempre sos ulls lo pintor immortal; sa última mirada reflexá 'l crepúscol trist d' una tarde d' hivern, mirada que al recorre lo llarch de la Via Flaminia 's pará tal volta en la altíssima cúpula del Vaticá, envoltada d' ombra, emantellada de dol, com si ressentintse de la mort de son fill predilecte li des l' últim adeu, ja que no 'l re-veuria al endemá.

Las primeras estrellas brillavan en lo firmament com si fossen l' emblema d' esperansa per la major gloria del artista.

La nova caygué com un Namp en lo centre de las arts y 'l mon artístich se dolgué de sa perdua. La ciutat dels Césars li cantá la més sentida elegia y l' art li teixí la corona de la immortalitat. Son enterro fou digne de Roma; á ell assistiren totas las notabilitats que en aquella viuhèn. Lo mantell que tapava son cadavre fou repartit á trossos entre sos amichs y admiradors, que 'ls guardan com á preuhadas reliquias. Ab ell ficaren en la caixa las últimas obras que creá, é hi anyadiren un pergami firmat per més de quatrecentos artistas y admiradors. La *mal-laria*, ensenyorejada de la hermosa vila Riganti, lo sorprendé en lo més florit de sa joventut y ab ella 'ls primers desenganys; una y altres lo mataren.

Si avuy tornés entre nosaltres, de bon grat se 'n tornaria á sa sepultura quan veuria que ni 'l sagrat dintell de la mort ha privat que la verinosa enveja intentés embrutar ab asquerosa baba sa gloria respectada. Més com la té molt alta, als que han volgut escupirla la soliva 'ls hi ha caygut sobre sa mateixa cara.

¡Reposa en pau, Fortuny! Si ton cos es mort ton nom ha ressucitat de sas cendras, com lo Fénix, per viurer eternament.

* *

Lo dia dels morts del present any, seguint la tradicional costum, nos encaminarem cap al cementiri en companyia de tres ó quatre amichs, pera visitar son sepulcre. Cullirem algunas de las violetas que 'l perfuman y que guardarem com á sagrat recort; impresionat, no poguí menos que escriurer las anteriors ratllas, ab la creencia de que mos estimats lectors las pendrán com nosaltres prenguerem las violetas; ja que si son faltadas de mérit no ho son d' admiració per l' immortal fill de Reus.

ENRICH SERRA.

Roma, Novembre 1880.

PE 'L MAIG

Sortim de la ciutat, aymada meva;
correm, correm:
¡que 't sab greu de deixar á casa teva?
Ja hi tornarem.

Y donchs quan tingues de deixá á ta mare,
¡cóm ho farás?
Vina, no 't torbes; si la deixas ara,
ja ne apendrás.

A soles te vull dir quatre paraules,
quatre no més,
y d' en mitj dels pollanques y dels saules
no te 'n mous més.

Que encar que sentes refilá á la vora
lo rossinyol,
no 't pot dir dintre, com pot dirte á fora,
tot lo que vol.

Vina ab mi á veure l' estufada plana,
que tot es vert:
per entre boscos de catifa blana
lo cor s' hi pert.

De nit estrelles tot voltant la lluna,
de dies sol;
si entre mitx d' elles sents que 't crida l' una,
l' altre t' hi vol.

Es que totes desitjan ab dalera
sé al teu costat:
perque lo que ets bonica y falaguera
los ho he contat.

¡Qué volias que fes quan m' anyorava,
sense ningú?
Parlar de lo que á mi més m' agradava,
parlar de tu.

Com per tota la plana ja 't coneixen,
sabent que vens,
si vegesses los sots cóm se gorneixen,
de tant contents!

Mira, 't tinch d' ensenyá una raconada,
voretá 'l riu,
que 'm sembla ha d' esser la millor teulada
per ferhi niu.

Prou que per 'quí hi sé totes les tasqueres,
no 'ns perderém:
y si trobessem gayres romagueres,
nos hi quedem.

Es diferent d' avans, quan jo hi venia
trist y solet;
solament de pensarhi, ja 'm moria
de pó y de fret.

Ara ray que tu hi ets... Estigues certa
que no 'm fa res,
de perdrem en la plana més deserta,
per sempre més.

JOSEPH SERRA Y CAMPDELACREU

EL CAPELLÁ MORO DE LA LLONJA

(Continuació.)

Deya idó que el capellá quant va veurer qui era, romangué tot estorat y sense paraula; fins que coneixentho el moro li va dir en bon mallorquí.

—Que Alá que pot, don vida y prosperidat al bon capellá de Mallorca.

—Senyor; contestá aquest, perdon la meua ignorancia. Jo, devant vosté, estich com un escarabat entre borres. No sé qu' he de dir ni qu' he de fer. Si és el meu amo que 'm man feynes y l' obeiré de mil amors.

—Per ara, no hi há dupte, que som el vostr' amo, pero ho seré poch temps.

—Senyor, per amor de Deu. Si 'm troba vell y ha pensat tornarme á vendrer, li suplich que no me fassa coneixer cares noves, que jo més m' estim esser esclau seu ara que ja el conech, que no d' un altre que no sé qui será.

—Voys deys que ja 'm coneixeu, y jo crech que no m' heu conegut encara. Miraume bé.

—Y ara que m' hi fa caurer. La seua fesomia no m' es del tot desconeguda. O ho hé somiat ó hé vist la seua cara altres vegades, mes no ho puch fer cert, ni puch dir ahont.

—Será possible que ja no vos recordeu d' en Hamet que rompé una jarra en la costa de la Seu.

—Benehit sia Deu... Si. Si... Ara 't conech... ¡Jesus y qu' has tornat de gran! Tu ets un homo fet y acabat. ¡Y ab aquesta barba tan negre com volies que 't conegues? De lo que trob qu' has mudat manco es de la veu. Contém, contém. ¡Cóm es axó que jo he parat á esser un dels teus esclaus?

—Aviat vos ho hauré contat. Quant sortia de fer l' oració del mitx dia he volgut donar una volta p' el *Xotco*, per veurer si hi hauria cap esclava que m' agradás; y figura vos quina haurá estat la meua sorpresa al trobar entre els esclaus algunas persones molt conegudes per mí, á les quals devia recordanses bones y dolentes. Una de elles erau vos, y per cert que m' ha eternit el cor el veurer vos descals de peus y de cames, sense res p' el cap, y ab una lloba plena de misèria. Desitjós d' aclarir comptes vells he donat ordre á un majordom

per comprarvos á cualsevol preu que fós, juntament ab el patró de la barcada; y vos he fet menar á ca mon pare, que per ara es á ca-meua, per tenirvos hi com hoste y no com esclau.

—¡Per la Verje María! ¡Y qué content estich de tornar-te á veurer!

—Desd' ara vos declar que si no sou llibert del tot encara, no es per culpa meua. Ho sereu totduna que vos hauré pagada la gran mercé que 'm fereu aquell dia que vaitx tenir la desgracia de rompre la jarra.

—Tu no 'm deus res, Hamet.

—¡Cóm! ¡No vos dech res, y me fereu un favor que jo no he agraht encara?

—¡Toca! No 'm retregas semblant cosa. Cap favor te vaitx fer. Cualsevol hauria obrat de la mateixa manera que jo.

—¡Y cóm es que ningú més que vós se dolgué de la meua desgracia, allá ahont n' havia passats cent mil que feyan befa de les meus llágrimes y m' injuriavan ab tota casta d' impropèris?

—Jo no m' empatx may de lo que els altres fan. Cadascú donará son compte. Jo procur anar dret y aclarir el meu ram y que 'n fassen tant els altres. Si vaitx fer lo que vaitx fer, ho vaitx fer perque 'n tenia obligació y perque la meua conciencia m' ho manava. Per lo mateix no me deus res y estám cabals.

—Axó es dirme que vos voleu esser un dels meus esclaus.

—De bona gana, si Deu m' ho té destinat.

—Y refuaréu la carta de llibertat que vos tench aparellada?

—Axó, ja may. Ben content n' estiré jo. Ja voldria esser á Mallorca anit mateix.

—Parlém clars y mos entendrém. Jo 'm pensava qu' anaveu á ferme un gros desayre. Heu de sabrer que quant un moro fa un present, ó regala una alhaca y la hi refuan; s' han acabades les amistats pera sempre.

—Vaya unes coses ben rares que teniu els moros.

—Ja no trobareu cap injuria, llevat de dirli *be*, que 'puga fer més curt y falló.

—Y si li donan á un lo que no ha mester, y pot servir per fer content un altre que en tenga més necessitat perque ho ha de prendre?

—Perque el no acceptarho vol dir *No vull res qu' haja estat tocat de les teues mans. Les teues coses son matinales. Les teues alhaques no tenen valiment ningun, com tu mateix per mí.* ¡En á qué! Hi ha moro que si un li fés el mal terç de no admetre una recordansa ó propina seua, desembaynaria el punyal y el mataria totduna.

—Y que d' aviat l' enfilau per la punta. Voltros, moros, al punt matau. Jesus; y que sou de rabiosos. Toca, toca. Ja que tu me vols fer gracia de la carta de llibertat, dónala 'm més prest avuy que demá, y á Mallorca hi falta gent; no fos cosa que jo sense voler digués qual que paraula que me costás la vida.

—Capellá. Jo procuraré fer el vostro gust lo més aviat que puga, pero tendreu que dispensar fins demá el vespre en quant á l' anarvosné, perque la cerimonia de les gracias no podrá celebrarse fins demá al mitx dia.

—Que és axó de cerimonies, Hamet? Toca. Deixa 't de cerimonies. que es cosa qu' á mi no 'm fa.

—Vos hé dit que 'm dispenseu. Mon pare es el Bey ó Rey d' Alger y ja he fet convidar á dinar á tots els parents per obsequiar la vostra vinguda. Y lo que el Bey mana, alló s' ha de fer, maldement que el mon se gir demunt devall.

Quant el bon prevere sentí que les havia ab lo fill de mateix Bey, romangué de pedra. De totduna no sabé lo que li passava, s' entabaná y perdé el mon de vista, y si l' haguessan sangrat no li haurian tret ni una goteta de sanch, tant grós torná pendre el susto. Un minut després la seua cara blanca com l' ivori se posá més encesa qu' una faya, y cayguent de jonollons en terra esclamá:

—¡Senyor! Que me dispens si l' hé tractat de tú fins ara. Jo no sabia que vosa Real Majestat fós una persona tan alta. Que 'm perdon la meua falta de ignorancia.

—No deys que no vos agradan les cerimonies, y vos sou el primer que les feys; li contestá riguent el fill del Bey.

—Axó son figures d' altre sostre. Una cosa és una cosa, y l' altre es l' altre... Vosa Real Majestat...

—Deixau anar aquests títols, que á noltros moros no mos agradan fums de formetjada. Seguiu tractantme de vos si tant voleu ó de tú lo mateix qu' abans, y barataume tant sols el nom de Hamet que no es el meu. Jo me dich Sayd.

—Idó, senyor Sayd. Vosa senyoria fassa de mí lo que vulga, que estich dispost á obehirlo en tot y per tot. Si vol que qued, quedaré; si vol que m' en vaja m' en aniré. La seua voluntat será la meua. Sols li deman una mercé y és la de que 'm fassa coneixent avuy mateix ab lo seu pare per donarli les gracias anticipades de tot quant té dispost per obsequiar-me. Jo no 'm mereisch tant. Sols desitx ferli presents els meus sentiments de estimació y respecte.

TEATRES

Desgraciat qui va al darrera diu l' adagi y es ben cert que l' anar darrera dels que valen molt ha ocasionat als qui valen poch més de quatre disgustos. Així li ha passat a la Companyia de declamació castellana qu' en mal' hora vingué a substituir a la de la inol·lidable Marini en lo més vell dels nostres coliseus. Dirigida per un actor d' escasses facultats y secundat aquest per nul·litats, ó no gran cosa més, malament podia atraure al públich, que no s' hi dexá caure fins que 'l nom d' en Zorrilla, servint de reclam en los cartells, portá 'l refors de son prestigi als espectacles del Principal. L' anunci del *D. Juan Tenorio dirigit per son autor* proporcioná, com era natural, alguns plens a l' Empresa, però ni l' autor ni 'l públich podían quedar gayre contents de l' eczecució. La funció dedicada a la memoria d' Harzenbusch fou com les altres. Afortunadament aquella Companyia va desferse, haventla reemplaçada un' altra composta, es veritat, ab los pitjors elements d' aquélla, però dirigida pel conegut García, que tantes simpaties té guanyades entre 'l públich de Barcelona.

Ab tot, ha fet molt be l' Empresa contractant pera una sèrie de concerts al célebre Ritter, ab lo qual ha donat a ses funcions un interès qu' havian completament perdut. Aquest eminent pianista, ja conegut dels barcelonins, conserva sempre aquella eczecució magistral que li conquistá un dels primers llocs en lo món artístich, y ara com avans sab tenir l' auditori suspens de les maravelles d' agilitat y pulsació que tothom li admira. Y l' admirem nosaltres també, però no ab lo fanatisme d' alguns, a qui enlluherna potser un xich massa la fama que precedeix a en Ritter. Valga lo que valga, dirém la nostra opinió: en tot lo qu' es netadat d' eczecució, en tot lo qu' es vèncer dificultats que semblan impossibles de superar, en tot lo qu' es fer verdaeres habilitats en lo piano, trayent d' aquest instrument un partit extraordinari, admirem a en Ritter com lo qui més y l' hem aplaudit ab totes nostres forces; però nosaltres voldríam alguna cosa més que no h' m sapigut trovar en aquest artista; hauríam volgut véurel alguna vegada entusiasmada en lo que tocava, es a dir, menos serenitat y més sentiment. Quan en Ritter toca, sempre es lo seu cap lo qui governa; 'l cor poques vegades sembla pendrehi part. Al just renom de que disfruta, aquest es 'l únich però que hi posem; per lo demás, ja ho hem dit, l' aplaudim sense reserva, y l' Empresa es una vegada més acreedora del favor del públich per havernos fet sentir una verdadera notabilitat. Que segueixi per aquest camí y 'l públich no la dexará.

La del Liceu sembla qu' está de mala data. Sia per efecte de la propietat, sia per lo que 's vulla, es lo cert qu' en aquest teatre sempre están les Empreses a punt de caure. Y a fè que la d' enguany no pot queixarse de la concurrència, qu' es més que regular, havent tingut alguns plens com ja quasi se n' havia perdut la mena. Lo *Profeta*, l' *Aida* y l' *Crispino e la Comare* han fet lo gasto y totes han sigut ben rebudes, per més qu' en molts detalls hajan dexat que desitjar y fins merescut la reprobació del *galliner*. Les Sres. Pozzoni y Ferni y l' Sr. Maini han obtingut sos aplausos, y ab ells los han compartit, emportantse la millor part, lo mestre director d' orquesta Sr. Faccio, verdadera novetat de la temporada, puix les citades primeres parts ja eren prou conegudes dels barcelonins pera que 'ns vingúes de nou l' haverles d' aplaudir. Lo Mestre Faccio es un excelent director y concertador, y si 'l quadro de la Companyia está tot a la seva altura no s' hauria donat al públich ocasió de demostrar son disgust, com ho ha hagut de fer ab algunes parts. Pera un d' aquests dies está anunciat l' estreno del *Mefistófele* de Boito, y tots los aficionats esperan sentir aquexa ópera, de la qual s' ha dit tant de be y de mal, si be reconexentli tothom una importància veritable; com que 'ns l' han feta guar desde tres ó quat' anys ensá y may en tan bona ocasió com ara podia po.arse, puix lo Mestre Faccio coneix tant l' autor com l' obra y l' un y l' altra té en gran estima, esperem qu' aquest estreno será un verdader acontexement, y creyem, per les notícies que 'n tenim, que 'l desempenyo ha de dexarnos satisfets a tots y ha de proporcionar bones entrades als empresaris.

L' actualitat del Roíca es la comedia en tres actes *Lo dir de la gent*, original d' en Frederich Soler. Son ja molts los plens qu' aquesta comedia ha donat al Teatre Catalá del carrer del Hospital, y, per lo que sembla, ha de donarnhi encara alguns més. L' eczít ha sigut dels més sonats qu' ha obtingut dit autor, y parlem solament del eczít perquè, havent sigut l' obra premiada en los Jochs Florals de 1879, podria semblar per de més una crítica detallada, y no voldríam, per altra part, posarnos en desacort ab aquell respectable Jurat. Sols indicarem somerament que 'l primer acte está molt per sobre dels altres dos (defecte molt comú

en lo nostre teatre) y que, si bé l' acció está en general ben portada, la societat en que té lloch y 'ls aristocràtics personatges que hi prenen part están pintats ab un desconexement complet de ses costums y maneres, lo qual ressalta més y més perquè al defecte de l' obra s' uneix lo defecte de l' eczecució. Poques vegades haviam vist tan desacertada la companyia catalana com en l' interpretació d' aquesta comedia; y 'ns dol haverho de dir d' uns actors que més de quatre vegades hem hagut d' aplaudir per sa justesa, y d' un autor més aplaudit encara, en qui reconexem dots escepcionalíssimes pera la literatura dramática. Però aquesta vegada han escrit y representat sens conèixer lo que escribian ó representavan, y la veritat es avans que tot. Tan de bo qu' en una altra revista poguém tributar als uns y al altre 'ls elogis qu' avuy nos veyem precisats a escatimar.

Y prou per aquesta vegada, ja que 'ls altres teatres ó no han fet res de nou ó 'ns donarían motiu a justes reprobacions.

F. M.

NOVAS

Lo Catalanista del 22, prenent a pit la defensa del Primer Congrés Catalanista, contesta ab repetits atachs als senzills comentaris que feyan: sobre aquest en nostre número passat, y encara que nosaltres los considerém molt débils, nos obliga a contestarlos la consideració que 'ns mereix un diari escrit en catalá y 'l desitj de donar aqueixa qüestió per terminada.

Diu que no pot ser séria l' acusació que feyan de que s' obrá ab poch tacto en l' admissió d' inscrits al Congrés perquè lo Director de LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA se convingué en que la manera d' inscriure 'ls sócis fora la sola presentació per part del *Diari Catalá*, *La Renaixensa* ó la mateixa IL·LUSTRACIÓ, ó be per alguna de las Associacions catalanistas y no parlá en contra d' aixó.

Segueix dient que si alguns catalanistas històrics no s' inscrigueren han acceptat en cambi la Academia producte del Congrés.

Y entre altres coses que creyém no haver de contestar perquè no enteném que vajan per nosaltres, que obrem sempre per convicció propia y may per estranya influencia, assegura que lo Director de LA IL·LUSTRACIÓ no ha reconegut l' Academia del Congrés, sent aixís qu' havia contribuít a la formació d' aquest.

A aixó últim, respondrém, que al *Catalanista* l' han mal informat, perquè 'l Director de LA IL·LUSTRACIÓ no ha impugnat may tal Academia, pública ni privadament ni es tan sols adjunt dels Jochs Florals, per poguerse pensar lo colega que hagi contribuít ab son vot a entorpir-la.

A lo segon dirém qu' alguns, no son tots ni tan sols gayres, y que 'l Congrés ha dut mala vida per falta de aqueix element, falta que l' ha perjudicat més de lo que sembla perquè no li ha dat prou autoritat per imposarse.

Y a lo primer contestarém que si be ja sabiam lo que diu, en cambi no sabiam qu' en las reunions preparatorias haguessen de tenir la perspiciacia de proposar, per exemple, que 'ls sócis que volguessen inscriure al Congrés, ahont tenian que discutirse y votarse temas de dret y formacions d' Academies, havian de saber llegir y escriure.

Nosaltres creguerem que 'l bon sentit dels presentadors y son bon desitj perquè la cosa anés bé y fos una cumplerta manifestació del catalanisme, supliria los descuyts qu' en las precipitadas reunions hi hagués pogut haver. Recordém perfectament que 'l Director del *Diari Catalá*, no volgué inscriure a algun ó alguns sollicitants per no considerarlos convenientes al Congrés. Veu lo *Catalanista* com lo Director del *Diari Catalá* opinava com nosaltres que cada presentador fes las inscripcions de la manera que son zel y son bon sentit li digués? Cada hu per lo tant era 'l responsable de sos presentats y nosaltres responém dels nostres que los coneixiam per poguer quan ménos votar ab conciencia sobre los tres temas del Congrés. La culpa donchs de que s' haja obrat ab poch tacto en l' admissió de inscrits no es pas nostra, y ja hem dit que nosaltres no haviam de ficarnos en volguer saber de la manera que cada hu feya las admissions, mes al veure lo Congrés reunit y comensant a obrar ningú 'ns pot negar lo dret de poguer dir que tinguérem ocasió de deduhirne la poca importància que tindria per Catalunya tan numerosíssima reunió.

Lo dia 20 a la nit va donar una de sas vetlladas musicals la societat *Euterpe de Clavé* en son magnífich local del carrer de Lladó. Van pendre part en aquesta vetllada la senyora Aurea Rosa Clavé, las senyoretas Musté, Llorens, Roselló, Perez, Casanovas y Morante, los senyors Rodoreda, Laporta, Sadurní y Monrás y la aplaudida societat coral de *Euterpe*; entre las pessas que 's executaren n' hi figuravan dels autors catalans

Clavé, Casamitjana, Obiols y Rodoreda. La concurrència tan numerosa y escullida com en las vetlladas anteriors va quedar molt satisfeta d' aquella espléndida solemnitat musical.

Se 'ns assegura que la societat coral *Euterpe* tracta de continuar l' any vinent la sèrie de certamens inaugurats en 1877; sembla que com en los anteriors certamens s' oferiran en lo vinent, premis a la poesia y a la música, y 's donará 'l major lluhiment al acte de la distribució que tindrà lloch en lo mateix local de la societat, de que parlém anteriorment.

La societat *La Patria Catalana* de Valls celebrarà lo dia 3 del vinent Febrer un certamen literari pera 'l que s' ofereixen los següents premis: Flor natural a la millor poesia d' assumpto libre. Escut d' or a la millor composició en vers, prenent per tema: «La Verge de la Candela ha sigut y es verdaderament la salut dels malalts, (salus infirmorum.)» Rossinyol de plata al millor quadro de costums catalanas, preferintse 'l que estiga escrit en vers. Englantina de plata y or a la millor composició lírica, «La educació de la infantesa.» Pergami de plata a qui millor esplane 'l següent tema: «Aventatjes que reportan a llurs localitats las associacions que desenrotllan l' instrucció científica moral y literaria;» aquest treball podrà ser escrit en prosa ó en vers indistintament. Brot d' alsina ab una cigala de plata a la millor poesia sobre «Los xiquets de Valls.» Una arna de plata ab abellas d' or al que millor descriue: «L' estat actual agrícola, industrial y comercial de Valls.» Una viola boscana d' or, a la millor poesia sobre la «Modestia.» Un exemplar ricament enquadernat, de la monumental obra *Diccionario Biografico degli scrittori contemporanei*, ornato di 346 ritratti por A. de Gubernales» al millor «Cataléich biografich-bibliografich d' escriptors catalans contemporaneos.» Un exemplar de la obra del comte de Penyalver a la millor disertació sobre 'l següent tema: «Influencia de las societats católicas pera fomentar la verdadera instrucció y procurar la felicitat dels pobles.»

Las composicions deurán ser inéditas y escritas en catalá totas ellas, las quals se dirigiran al President del Jurat, Redacció de *La Patria Catalana*, Valls, avans del mitx dia del 20 de Janer de 1881.

Lo Consistori dels Jochs Florals de Barcelona del any 1881 s' ha constituít definitivament de la següent manera: Mossen Jascinto Verdager, Pbre, President; don Ramon Picó y Campanar, Vicepresident; don Lluís Domenech, don J. Torres y Reyetó, don Jascinto Laporta y don Francesch Matheu, vocals y don Narcís Oller, Secretari.

Ha mort en la vehina vila de Gracia y quan encara se trobava en la flor de sos anys l' entusiasta catalanista senyor don Modest Busquets y Oliva, redactor de nostre estimat colega *El Porvenir de la Industria*.

Acompanyém a la familia del jove escriptor en lo sentiment que l' hi haurá ocasionat tan irreparable desgracia.

Ha sigut ja tret en efecte lo pessim embá que destruía lo bon aspecte de la galeria gòtica de l' Audiencia. En son lloch ha sigut posada una baixa reixa de ferro que si bé torba la circulació, no desvirtua tant l' efecte artístich.

En la vetllada del divendres 26 del corrent, l' *Associació catalanista d' excursions científicas*, celebrá en son local del carrer del Paradís, lo quart aniversari de sa fundació y ademés agregá a la galeria d' excursionistas célebres que te iniciada, lo retrato de don Cárles de Gimbernat, pintat ab molta soltura y propietat per altre de llurs sócis don Manel Marqués.

La testera del saló de sessions convenientment adornada, ostentaba entre las estatuetas de Lluís Vives y Ramon Llull y los quadros al oli dels célebres excursionistas don Francisco X. Parcerisa y don don Domingo Badia (Ali-Béy), lo nou retrato al oli del no ménos distingit naturalista don Cárles de Gimbernat, colocat sota un gran velari de drap d' or llistat de vermell ab lo lema «Patria.»

Obri la sessió lo senyor President don Joseph d' Argullol qui en eloqüent peroració exposá l' objecte de la mateixa y encomiá los treballs de l' *Associació* particularment en la ordenació de sas Memorias de las que aquell dia se publicaba també lo primer volúm.

Ab la deguda solemnitat separá luego lo vel que cobria lo retrato de Gimbernat, posantse en peu y aplaudint ab calor tots los allí reunits, essent unánime la bona opinió formada de la obra pictórica.

Inmediatament lo soci senyor Terrats, llegí una ben ordenada necrologia en que enumerá los mérits y tra-

balls de gran profit portats á terme pel célebre excursionista don Cárles de Gimbernat, tan com agregat á l'embaixada espanyola en Lóndres, com després en los estudis de las lavas del Vessubi, d' algunas minas de Nápoli, aplicacions dels banys y determinats gasos pera diverses curacions, estudis pera multiplicar los productos de diversas sustancias alimenticias en favor dels necessitats, diferents treballs econòmichs molt ben entesos, estudis pera la preservació y curació del tifus á qual objecte, ocorreguda en Espanya en 1821 la terrible epidemia tifóidea, envia desde Luca ahont se trobava una notable Memoria, y per últim feu mérit de la general estima y honors que dintre y fora d' Espanya guanyá don Cárles de Gimbernat digne fill del célebre metje don Antoni, qual retrato ostenta nostra galeria municipal.

Inmediatament amenisaren l' acte algunas composicions literarias en vers ó prosa dels senyors Farnés, Masriera, Company, Calvet y Verdú, y acabá ab un breu discurs de gracias del senyor President.

Numerosa fou la concurrència que asistí á tan solemne sessió; y aquella després d' admirar detingudament l' inaugurat retrato, se prenia de las mans lo bonich volum de Memorias corresponents als anys 1876 y 77,

La Pinya d' or, Lo llibre del cor meu, La Masia dels amors, Flors y violas. — Joseph Campderros: Moltas claus. — Francesch Matheu: Lo Reliquiari, Anuari catalá 1879, Lo Fadri festejador. — Joseph Fiter: La Ciencia Astrológica en Catalunya, Invasió dels Alarbs, Expulsion de los Judíos de Barcelona. — Angel Guimerá: Gala Placidia. — Francesch Ubach: Celestias, Expansions, Teatre Catalá, A la Patrona de Catalunya, Lo darrer Pallares, Honra Patria y Amor, La Tornada del Bruch, Joan Blancas. — Maria de Bell-lloch: Vigatans y Botiflers, Poesias catalanas. — Frederich Soler: La Campana de San Llop, L' Angel de la guarda, La cua de palla, Senyora y Majora, La filla del Marxant. — Antoni Aulestia y Pijoan: Resenya histórica de Barcelona, Quadros de historia catalana. — En F. F. A.: Las damas d' Aragó, Costums que 's perden y recorts que fugen.

LLIBRES REBUTS

ACADEMIA CALASANCIA. *Sesion extraordinaria del 11 de Julio de 1880.*

Hem rebut bellament imprés un elegant quadern, viva mostra dels progresos fets per l' *Academia calasancia* establerta en Guanabacoa, durant lo curs de 1879

per Aurelio J. Alaria, Madrid, Estrella, 15. Se troba de venda al preu de 6 pessetas en Madrit, *La Ilustracion Gallega y Asturiana*, Leon, 12, principal, en la Habana *La propaganda literaria*, propietaria de l'obra, O'Reilly, núm. 54, y en provincias, en las principals llibrerias.

Revista Contemporánea. S' ha publicat lo número 119 d' aquesta important publicació que conté l' següent sumari: La calle de las naciones, por don José Emilio de Santos. Las ciencia en 1880, por don Ricardo Becerro de Bengoa. Origen de los lacayos, por don Dionisio Chauré. Estudios económicos (continuacion), por don Mariano Carreras y Gonzalez. Estudio critico biográfico del maestro Elio Antonio de Nebrija (continuacion), por don Hemeterio Suaña Castellet. El privilegio de la union (continuacion), por don Manuel Fernandez y Gonzalez. Boletín bibliográfico, por H. Crónica política, por X. Revista extranjera, per L.

CONTRAVENENOS Y AUXILIOS QUE DEBEN PRESTARSE EN LOS PRIMEROS MOMENTOS DE LOS ENVENENAMIENTOS AGUDOS POR el doctor *Victor Blay y Peres*. En un quadro acertadamente disposat, s' hi troban reunits un bon número de fórmulas y medis pera acudir de primer moment en

LOS DOMADORES DE SERPS — QUADRO DE FORTUNY

obra molt curiosa per son text é interessants dibuixos, de la que pensém ocuparnos més detingudament en altre número.

La Societat del *Rat Penat* de Valencia nos ha enviat y suplicat l' inserció de la llista d' obras regaladas á sa Biblioteca, manifestantnos son agrahiment per los donants.

Es com segueix:

Victor Balaguer: Historia política y literaria de los trovadores, sis vol., Poesias Complertas, Nuevas tragedias, Lo Trovador de Montserrat. — Francisco Maspons: Jochs de la infancia. — Vicens Piera: La Electricidad. — Societat L' Aranya: Certámen literari-festiu — Antoni Careta: Brosta. — Joseph Verdú: Brots, Lo Cantó. — Artur Masriera: Poesias líricas. — Arcís Oller: Croquis del natural, Isabel de Galcerán. — Francesch Fayos: Novas tragedias, Cansons ilustradas, Los Reys d' Aragó, La bala d' argent, Brots de murta, Flors de Maig, Los Clubs Alps, Certámen poétich del Centre graciense, Impresions, aplech de poesias, Plohuen Pares, Arribá y moldre, La Pepeta de Rubí, La joya de la costa, Comedias, Calendem poema. — Agna de Valldaura: Tradicions religiosas. — Francesch Pelay Briz: La Roja, Las Baladas,

á 80, que á més de la Memoria ben escrita per lo Reverent don Joseph Sors, Escolapi, conté un erudit discurs del P. Pio Galtés, director de l' *Academia*, un treball sobre Arqueologia prehistórica del alumno don Joan Chappotin y unas Consideracions sobre la novela del alumno don Aniceto Battle. Aquests dos treballs apreciabls per lo que representan demostren per si sols la sólida instrucció que reben los alumnos en l' *Academia* d' aquells venerables pares, catalans casi tots, qu' escampan ab la instrucció y ab sa ensenyansa profitosa l' amor á las cosas de la nostra terra.

També hem rebut en altre quadern la ressenya de la distribució de premis celebrada en lo Colegi d' Escolapis lo 26 de Setembre d' aquest any precedida de un docte discurs pronunciat per lo P. Francisco Clerch, Rector del Colegi. Los agrahim un y altre obsequi.

FOLLAS NOVAS, versos en gallego por *Rosalía Castro de Murguía* precedidos de un prólogo de *Emilio Castelar*.

Acusém rebut d' aqueixa obra interessantissima de la qual pensém ocuparnos extensament en algun número próxim.

Forma un volum de 272 planas magníficament imprés

auxili dels envenenats, reasumits de las millors obra de toxicología fins avuy publicadas. Lo treball del senyor Blay es de suma utilitat, y baix aquest concepte lo recomaném eficazment á nostres lectors.

REVUE DES LANGUES ROMANES, *publié per la Société pour l' étude des langues romanes.* — *Troisième Livre, tome IV, fascicule n.º 3.* Conté diferents articles y poesias que firman l' Abat Rieux y 'ls senyors Berluc-Perrussins, Bouchéri y Roque Ferrier. Ademés s' hi troba un notable treball titolat *Sermons et préceptes religieux en langue d' oc du XII Siècle.*

REVISTA DE GERONA, *órgano de la Asociacion literaria y de la Sociedad económica de amigos del país.*

Hem rebut la colecció dels números d' aquesta important Revista publicats en aquest any, feta escerció del número IX que per olvit involuntari no 's degué inclourer en lo paquet. En aquesta Revista hi hem vist uns interessants articles, sobre l' alsament de Girona en l' any 1808, deguts al conegut escriptor senyor Grahit y altres sobre l' anomenada *Cruzada gerundense* y la companyia de Santa Bárbara, dels quals n' es autor lo reputat cronista de Girona, don Enrich Claudi Girbal.